

Miután felkaptattunk a Tettye-patakkal a talpunk alatt a város fölé, és kifújtuk magunkat a Havi-hegyi kápolna tövében, gyönyörködünk az elénk táruló panorámában, induljunk hát tovább a Tettye tér irányába, ahol a város történetének egy máig megoldatlan titkával találkozhatunk.

Itália és a Balkán vonzásában: Tettye

A mésztufából álló Tettye Pécs egyik legfestőibb tája. Maga a tettye szó az arab tekke nyugat-balkáni nyelvjárási alakja, magyarul általánosságban jelent kolostort. A középkorban a területet inkább malomsédnek nevezték, és a város ipari körzetének tekinthető, ahol már a 15. században számos malom működött a gyorsfolyású, ám meszes vizű patak mellett. Valaha kőbánya üzemelt a téren, könnyen megmunkálható kővéből házakat, várfalat építettek.

A Tettye igazi látványosságát azonban a téren most is látható romok adják, amelyeknek a történetében máig rengeteg fehér folt van. A szakirodalom szerint Szatmári György pécsi püspök (1505–1521) egy reneszánsz stílusú nyári kastélyt építtetett ezen a helyen. A hely kiválasztása a reneszánsz ember szeretetét tükrözi. A természet, a táj és a környezet az építészeti egüttes szerves részének számított. A régészeti ásatások által feltárt U alakú épület dél felé nyitott, csak egy mellvédfallal volt elzárva. Többen feltételezik, hogy a villát egy olasz építész tervei alapján építhették, vagy az építész maga vezette az munkálatokat. A valóságban azonban eddig nem került elő olyan adat, ami ezt perdöntően igazolhatná. Az első ismert említése a palotának ugyanis a Pécssett is megfordult Oláh Miklós Hungária című művében olvasható: „*van egy püspöki kert a mondott hegy északi oldalán, ahol forrás buzog*”. Az 1536-ban elkészült könyvből nem tudunk meg sokat,

ám egyelőre fogadjuk el az itáliai verziót, és akkor rögtön felidézhetjük a mecénás püspök humanista köréhez tartozó Hajmássy Bálint és Brodarics István szellemét, de talán még a verseléssel szintén megpróbálkozó Istvánffy Pál is megfordult a falak között.

1543 után más irányt vett a környék sorsa, és a másfél százados oszmán uralom alatt még új nevet is szerzett magának, amit mára büszkén visel. Az üresen hagyott kastélyba muszlim dervisék költöztek, akik alig változtattak az épületen. Talán egy tornyot emeltek a műezzin számára, de még ez is erősen kérdéses. Egészen 1649-ig nem hal-

lunk felőle, akkor egy pécsi szemtanú elmondása szerint „*a gyönyörű püspöki palotát a kerttel együtt muzulmán szerzetesek lakják*”. A jelző igaz lehet, ugyanis a néhány évvel később a városba vetődő Evliya Cselebi elragadtatással szól a környékről, és a világ leggyönyörűbb helyének írja le, ami ebben az esetben nem szövirág. Mindebből sajnos nem sok minden maradt meg az utókor számára. 1686-ban elhagyták a szerzetesek, és Gabriel Vecchi pécsi városparancsnok már romként említette. Ekkortól lakatlanná vált, az épület pedig romlásnak indult. Ebben szerepet játszhatott a közelben üzemelő lőpormalom 1714-ben bekövetkező felrobbanása is. A század folyamán káposztás kertek voltak a romok között, 1780-tól kezdve pedig egyre gyakrabban tartottak városi ünnepélyeket, húsvétot, majálist a vadregényes környezetben. A 19. század második felétől a német polgárság közkedvelt kirándulóhelyévé vált, 1897-ben még a Pécsre látogató Ferenc József is felkereste. A falmaradványokat 1904-ben kezdték tudatosan óvni, az elhanyagolt tér rekonstrukciójára az 1990-es évektől került sor. Ma közkedvelt kulturális rendezvények színhelye, modern játszótér pedig a kisgyermekes családok gyakori célállomásává avatta. A gyermekek játékát elnézve, érdemes elmélázni a hely szellemén, amely oly sok embert megigézett az elmúlt évszázadok folyamán.

LEJEGYZTE: DR. VARGA SZABOLCS

FOTÓ: MÜLLER NÁNDOR

A Havi-hegyről a Tettyére vezető néhány száz métert már az újonnan megépült Tettye-sétányon tehetjük meg. Az ódon romok mellett több turisztikai látványosság is várja az ide látogatókat. Érdemes felkeresni a Pintér-kert arborétumát, a misztikus Tettyei Mésztufabarlangot, és egy rövid sétával felkapaszkodhatunk a Tettye fölé magasodó Balázs-pihenőhöz, ahonnan a lábunk előtt heverő Pécs csodálatos panorámája tárulkozik elénk.

